

vattenmiljö och vattenkraft

Förslag till ändrade bestämmelser –
energiöverenskommelsen, tillkännagivande och
genomförande av ramdirektivet för vatten



Ramdirektivet för vatten 2000/60/EC

- Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast 22 december 2003.



Genomförande av EU-direktiv

Krav på att direktivets bestämmelser, inklusive den tolkning de getts genom avgöranden från EU-domstolen förs in i nationell författning.

Att tillämpningen ”i praktiken” följer de EU-rättsliga kraven räcker inte.



Europeiska kommissionens (KOM) inställning

- Kommissionen inte nöjd – inledde överträdelseärendet 2007.
- Kritik vid gransking av Sveriges förvaltningsplaner och vid bilaterala möten.



Vad vill KOM att SE gör?

- Se till att befintliga anläggningar och verksamheter – som lägger hinder i vägen för uppnående av rätt status i rätt tid – åtgärdas
- Säkerställa att tillstånd till ny och ändrad verksamhet eller vidtagande av åtgärd inte meddelas i strid med de krav som följer av direktivet på det sätt dess krav tydliggjorts i domen i mål C-461/13 (Weser)

Ramdirektivet för vatten art 4.1

- Art 4 – förebygga försämring av status i yt- och grundvattenförekomster (såväl ekologiska som kemiska).
- Art 4- skydda, förbättra och återställa alla yt- och grundvattenförekomster i syfte att nå rätt status.
- C-461/13 ”Inte lämna tillstånd till ett projekt när projektet kan orsaka en försämring av en ytvattenförekomsts status eller när projektet äventyrar uppnåendet av en god status hos en ytvattenförekomst eller en god ekologisk potential och en god kemisk status hos en ytvattenförekomst vid den tidpunkt som anges i direktivet”

KOM list of action till Sverige (juli 2014)

Observation: COM is concerned about the articulation of the permitting process with the environmental objectives of the water framework directive. The standards and general requirements to be considered by the authorities in the permitting process **do not seem to bind the authorities as regards the achievement of the water framework directive environmental objectives** and the possible application of exemption is detached from the permitting process.



Formella underrättelser – risk för stämning

- ”Kommissionen anser i detta skede att MKN, till skillnad från målen i art 4, **inte tycks vara bindande**... vid beslut om att lämna tillstånd... anser kommissionen emellertid att art 4.1... inte införlivats på ett korrekt sätt”
- ”Kommissionen påminner om att art 4.1 i direktivet innehåller ett krav på att uppnå god vattenstatus år 2015. **Ett tillstånd för vattenanvändning borde därför rimligtvis föreskriva åtgärder för att uppnå sådan status.** I detta avseende anser kommissionen att det är oklart om de åtgärder som föreskrivs i tillståndet reflekterar kravet på att uppnå god status”

Hur kan man ta sig an frågan?

RÄTT STATUS



START



INGEN FÖRSÄMRING



Promemorians förslag

- Var ska ribban ligga? – Undantagen och KMV användas fullt ut.
- Försämringsförbud för yt- och grundvatten in i författning.
- Ny och ändrad verksamhet får inte tillåtas om den
 1. försämrar vattnets status
 2. äventyrar uppnåendet av direktivets krav
- Vid omprövning och nytt tillstånd ska krav ställas så att verksamheten inte lägger hinder i vägen att nå direktivets krav.



Promemorians förslag

- Verkligheten ska styra vid prövning inte kartan – införs en skyldighet för prövningsmyndigheten att inhämta yttrande om det vid den enskilda prövningen visar sig att vattnet kan ha en annan kvalitet än den på vilken klassningen baserats.



Miljöbalken 2 kap. 7 § andra stycket

- Trots första stycket ska de krav ställas som behövs för att följa en miljökvalitetsnorm som avses i **5 kap. 2 § första stycket 1**. Om det finns ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen, ska det vara vägledande för bedömningen av behovet.
- Trots första stycket ska de krav ställas som behövs för att följa en miljökvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 *eller för att följa 5 kap. 3 § andra och tredje styckena*. Om det finns ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen, ska det vara vägledande för bedömningen av behovet.

Miljöbalken 2 kap. 7 § tredje stycket

- Vid prövning av tillåtlighet, tillstånd, godkännande eller dispens för en verksamhet eller åtgärd som ger en ökad förorening eller störning och kan antas **på ett inte obetydligt sätt** bidra till att en miljökvalitetsnorm som avses i **5 kap. 2 § första stycket 1** inte följs, får verksamheten eller åtgärden vid avvägningen enligt första och andra styckena tillåtas om den
 - 1. **är förenlig med ett åtgärdsprogram** som har fastställts för att följa normen,
 - 2. förenas med villkor om att vidta eller bekosta kompenserande åtgärder som ökar möjligheterna att följa normen i en utsträckning som inte är obetydlig, eller
 - 3. trots att den försvårar möjligheterna att följa miljökvalitetsnormen på kort sikt eller i ett litet geografiskt område, kan antas ge väsentligt ökade förutsättningar att följa normen på **längre sikt** eller i ett **större geografiskt område**.
- Vid prövning av tillåtlighet, tillstånd, godkännande eller dispens för en verksamhet eller åtgärd som ger en ökad förorening eller störning och kan antas på ett inte obetydligt sätt bidra till att en miljökvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 inte följs, får verksamheten eller åtgärden vid avvägningen enligt första och andra styckena tillåtas, om den **inte strider mot 5 kap. 3 § andra och tredje styckena och**
 - 1. är förenlig med ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen,
 - 2. förenas med villkor om att vidta eller bekosta kompenserande åtgärder som ökar möjligheterna att följa normen i en utsträckning som inte är obetydlig, eller
 - 3. trots att den försvårar möjligheterna att följa miljökvalitetsnormen på kort sikt eller i ett litet geografiskt område, kan antas ge väsentligt ökade förutsättningar att följa normen på längre sikt eller i ett större geografiskt område.

Innebörd föreslagen ändring

- De materiella krav som följer av 2 kap. 7 § miljöbalken blir normalt inte aktuella att tillämpa om en verksamhet eller åtgärd kan påverka vattnets status.
- I dessa fall finner man de materiella kraven i 5 kap. 3 § miljöbalken.

Miljöbalken 5 kap. 3 §

Myndigheter och kommuner ska ansvara för att miljökvalitetsnormer följs.

En myndighet eller kommun får inte tillåta att en verksamhet eller åtgärd påbörjas eller ändras på ett sätt som äventyrar möjligheterna att följa en miljökvalitetsnorm enligt 2 § som avser vattenmiljön eller försämrar vattenmiljön i strid med en sådan norm.

Vid prövning för ett nytt tillstånd och vid omprövning av tillstånd ska de bestämmelser och villkor beslutas som säkerställer att verksamheten bedrivs så att ett sådant äventyr eller en sådan försämring inte uppkommer.



Miljöbalken 5 kap. 3 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från förbuden i 3 § andra stycket.

(bemyndigandet föreslås användas på så sätt att art 4.7 genomförs fullt ut – regleras i vattenförvaltningsförordningen)



22 kap. 13 § miljöbalken

- *I mål som avser en verksamhet eller åtgärd som påverkar vattenmiljön ska mark- och miljödomstolen hämta in ett yttrande från den länsstyrelse som är berörd vattenmyndighet, om*
- *1. utredningen i målet ger anledning att anta att*
- *a) ett vatten som kan påverkas inte har den kvalitet som lagts till grund för en miljökvalitetsnorm för vattnet eller att något annat förhållande av betydelse för normgivningen inte överensstämmer med det som lagts till grund för en sådan norm, och*
- *b) den bristande överensstämmelsen har betydelse för möjligheten att bestämma rimliga och ändamålsenliga miljövillkor, eller*
- *2. prövningen avser en fråga om att tillåta en verksamhet eller åtgärd med stöd av bestämmelser om undantag från förbudet i 5 kap. 3 §.*

Varför föreslås 2 kap. 7 § ändras?

Se bild 12 och 13 - text i rött.

Promemorians förslag i denna del

- Undantagen ska användas
- Verkligheten inte kartan ska styra vid prövning
- Reglering av ickeförsämringskrav
- Normernas genomslag vid prövning
- Nytt omprövningsverktyg men ENDAST elproducerande vattenkraftverk och dammar



Moderna miljökrav på svensk vattenkraft- genomförande av energiöverenskommelsen

Gemensam färdplan 100 procent förnybar elproduktion 2040

Robust elsystem, hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan



Energiöverenskommelsen

”Sverige ska leva upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter.”

”Sverige ska ha moderna miljökrav på svensk vattenkraft, men där prövningssystemet utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan.”

”Reglerna för omprövning av vattenverksamheter som vattenkraftverk och dammar bör förenklas så långt det är möjligt med hänsyn till behovet av att säkerställa en hållbar utveckling där våra vattenresurser inte kan betraktas som vilken resurs som helst.”

”Vattenkraftens utbyggnad ska främst ske genom effekthöjning i befintliga verk med moderna miljötillstånd. Nya anläggningar ska ha moderna miljötillstånd.”

”Nationalälvarna, och övriga i lagen angivna älvsträckor, ska fortsatt skyddas från utbyggnad.”



Energiöverenskommelsen

*”Vattenkraftsbranschen **fullt ut finansiera de kostnader**, för till exempel omprövning av verksamheter, som gör att Sverige lever upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter. Arbetet ska utgå ifrån den partsdiskuterade fondlösningen som Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten har haft.”*



vattenkraftsdialogen

omprövning för moderna miljövillkor

omprövning av alla inom tjugo år

frågor utanför miljöprövningen ska inte behöva prövas igen

miljötillstånden ska hållas moderna

verksamhetsutövaren ska se till att omprövning sker

ompröva hela miljötillståndet

risk att inte följa en miljökvalitetsnorm bör vara en omprövningsgrund

omprövningen ska kunna leda till att anläggningen måste stänga eller att tillståndet återkallas

strategin måste få genomslag

den nationella strategi som Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten tagit fram måste få genomslag i prövningarna

verksamhetsutövaren ansvarar för utredning och kostnader



skyldighet att ha
moderna miljövillkor

nationell prövningsplan för
moderna miljövillkor

omfattar verksamheter och anläggningar
avsedda för produktion av vattenkraftsel

skyldighet att ha
moderna miljövillkor

moderna miljövillkor

villkor till skydd för människors hälsa och miljön som har bestämts i ett beslut eller dom som inte är äldre än tjugo år

skyldighet att ha
moderna miljövillkor

omprövning
på verksamhetsutövarens
initiativ

ny omprövningsbestämmelse
verksamhetsutövaren ska ansöka om prövningen

en myndighet får ansöka bara om
verksamhetsutövaren är försenad och
inte har följt ett föreläggande att ansöka

skyldighet att ha
moderna miljövillkor

omprövning
på verksamhetsutövarens
initiativ

miljövillkoren omprövas

prövningen avser villkor som behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön

villkor som avsevärt försvårar

får beslutas bara om det behövs för att följa en miljökvalitetsnorm

återkallelse möjlig

om verksamhetsutövaren medger det eller det är nödvändigt för att följa en miljökvalitetsnorm eller någon annan bestämmelse som följer av EU-rätten

nationell prövningsplan för moderna miljövillkor

tas fram och uppdateras av

Havs- och vattenmyndigheten, Statens energimyndigheten och
Affärsverket svenska kraftnät

Medverkan från berörda myndigheter och intresseorganisationer

ger vägledning för de myndigheter som

- bevakar att prövningar initieras
- för talan eller yttrar sig i prövningarna
- arbetar med eller fattar beslut för vattenförvaltningen



nationell plan för moderna
miljövillkor

nationell helhetssyn
avvägningar
tidplan

planen ska ange en helhetssyn i fråga om nationellavvägning mellan
behovet av miljöförbättrande åtgärder
behovet av en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel



ska vara ändamålsenlig för att

1. ge största möjliga nytta för vattenmiljön,
2. innebära minsta möjliga negativa inverkan i fråga om nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel
3. vid prövning av en enskild verksamhet tar hänsyn till möjligheter att nå målen med åtgärder inom ramen för andra vattenverksamheter i samma vattenförekomst, vattendrag eller avrinningsområde eller i ett annat vattendrag eller avrinningsområde,



4. i arbetet med klassificering och kvalitetskrav bedrivs med den prioriteringsordning som behövs för att genomföra planen

Planen ska samordnas med vattenförvaltningen så att möjligheterna att följa en miljökvalitetsnorm inte motverkas.

Främja största möjliga reglerförmåga i elproduktionen.



anger

- vilka verksamheter som bör prövas i ett sammanhang
- prioriteringsordning för genomförandet av prövningarna med en indelning i prioritetsgrupper
- tidplan för när prövningarna i varje prioritetsgrupp senast bör ha påbörjats

nationell plan för moderna
miljövillkor

nationell helhetssyn
avvägningar
tidplan

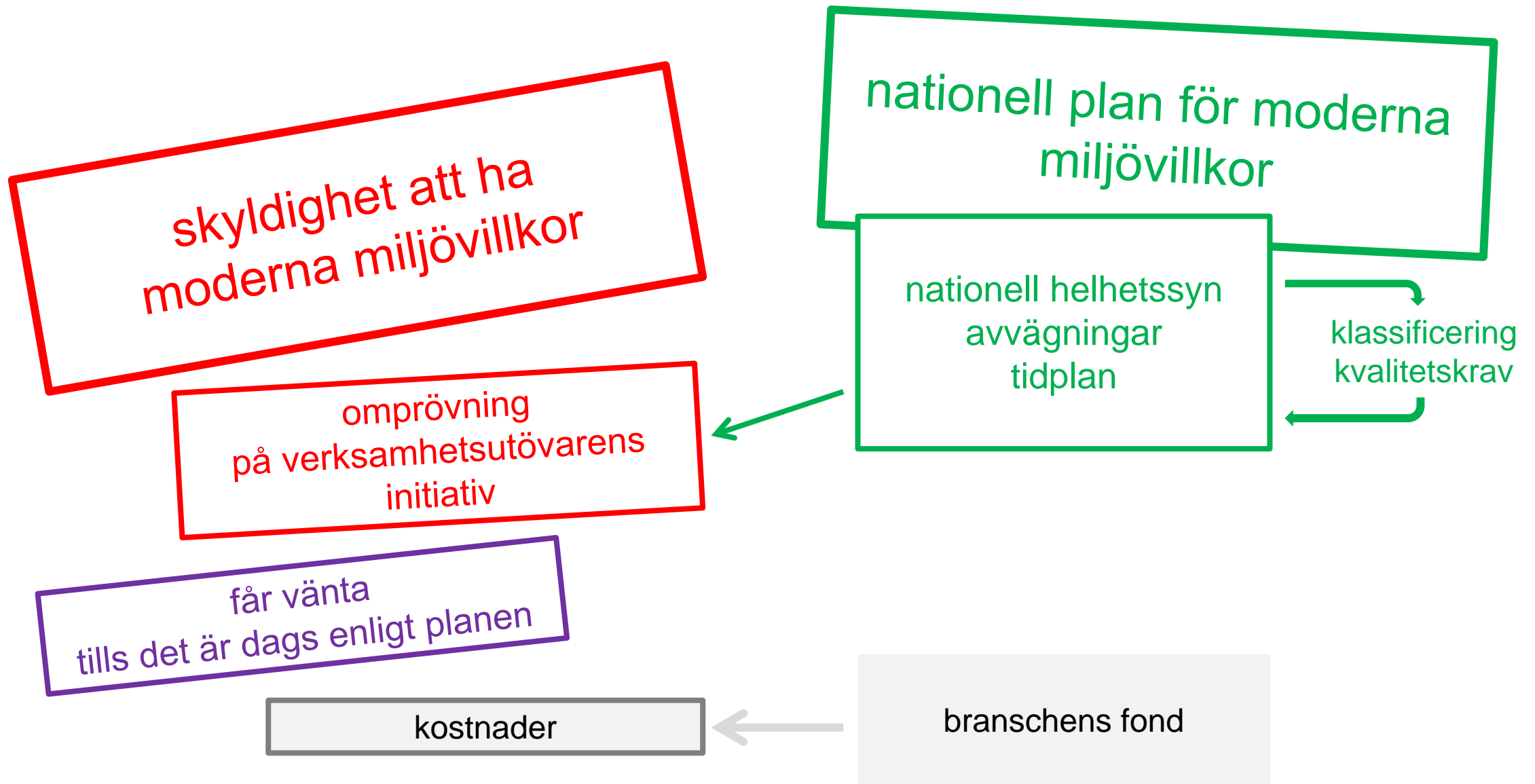
klassificering
kvalitetskrav

ska vara ändamålsenlig

- främja samordnad prövning så målen nås
- verksamheterna får moderna miljövillkor så snart som möjligt
- myndigheternas resurser att medverka

vid oenighet ska regeringen underrättas





Vad händer nu?

- Remisstiden löpte ut 2 oktober
- Lagrådsremiss december 2017
- Proposition början 2018

Tack!

